

ΕΛΕΤΑΕΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΑΙΟΛΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Μέλος της WindEurope (πρώην EWEA) και του Global Wind Energy Council

Προς:

Αναπληρωτή Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Κύριο Σωκράτη Φάμελλο

Μεσογείων 119, Αθήνα 101 92

ΑΠ. ΕΛΕΤΑΕΝ: 2017/174

Αθήνα, 15 Οκτωβρίου 2017

Θέμα: Ανάπτυξη της αιολικής ενέργειας

Αξιότιμε Κύριε Υπουργέ,

Κατ' αρχάς παρακαλώ δεχθείτε τις ευχαριστίες μας για τη συνάντηση που μας παραχωρήσατε.

Όπως γνωρίζετε η αιολική ενέργεια είναι ένα από τα αποτελεσματικότερα εργαλεία για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Ταυτόχρονα, ειδικά για την Ελλάδα με το πλούσιο αιολικό δυναμικό, η αιολική ενέργεια μπορεί να αποτελέσει μέρος της λύσης για έξοδο από την οικονομική κρίση, την διάχυση της ανάπτυξης και της αύξηση της απασχόλησης.

Ήδη τα 2.500 MW αιολικών πάρκων που λειτουργούν έχουν συμβάλει στην τόνωση των τοπικών κοινωνιών μέσω:

- των επενδύσεων που έγιναν και γίνονται για την κατασκευή και τη λειτουργία τους,
- του τέλους 3% του τζίρου τους που διοχετεύεται στους ΟΤΑ για αναπτυξιακά έργα και στους λογαριασμούς ρεύματος των κατοίκων,
- των ποσών που έχουν καταβάλει για την πραγματοποίηση εκτεταμένων αναδασώσεων κλπ.

Προφανώς, η ανάπτυξη της αιολικής ενέργειας εμπλέκεται με την εφαρμογή των διαδικασιών και περιορισμών της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Σε αυτό το πλαίσιο σας καταθέτουμε τα ακόλουθα σημεία προς συζήτηση:

A] Στόχοι Α.Π.Ε. για το 2020 και 2030

Το 2016 η διείσδυση Α.Π.Ε. στην συνολική κατανάλωση ενέργειας κυμάνθηκε περί το 15,5% και επομένως πρέπει να αυξηθεί κατά 30% εντός της επόμενης τετραετίας προκειμένου να επιτευχθεί ο θεσμοθετημένος στόχος 20% το 2020.

Δυσκολότερη είναι η κατάσταση στην περίπτωση του ηλεκτρισμού. Το 2016 η διείσδυση Α.Π.Ε. ως ποσοστό της κατανάλωσης ήταν 24% και επομένως πρέπει να αυξηθεί κατά 67% για να επιτευχθεί ο θεσμοθετημένος στόχος 40% το 2020. Αυτό με πρόχειρους υπολογισμούς απαιτεί τουλάχιστον 4.000MW νέων Α.Π.Ε. την τετραετία 2017-2020.

ΕΛΕΤΑΕΝ

Δ/νση Γραμματείας : Λεωφ. Κηφισίας 306, Χαλάνδρι 15232 (Σίδερα), τηλ/fax. 2108081755
Δ/νση Προέδρου ΔΣ και Διοίκησης: Τύχης 2, Χαλάνδρι 15233, τηλ. 2106816803, fax. 2106816837
e-mail info@eletaen.gr web www.eletaen.gr

Για το σκοπό αυτό πρέπει άμεσα να προκηρυχθούν δημοπρασίες για νέα έργα Α.Π.Ε. Είναι προφανές ότι μόνο τα έργα που θα κατοχυρωθούν τους πρώτους λίγους μήνες του 2018 θα έχουν πιθανότητα έγκαιρης υλοποίησης ώστε να λογιστούν στο στόχο του 2020.

Εξίσου σημαντικός είναι ο σχεδιασμός για το 2030. Για αυτό ζητούμε να έχουμε στενή πληροφόρηση και συνεργασία για την προετοιμασία του σχεδιασμού αυτού προκειμένου να διασφαλιστεί έγκαιρα η αποτελεσματική εξειδίκευση και η πορεία επίτευξης του στόχου 2030.

Β] Διαδικασία περιβαλλοντικής και δασικής αδειοδότησης

B.1. Δυστυχώς, σε ένα σημαντικό βαθμό οι ακολουθούμενες διαδικασίες δεν είναι αποτελεσματικές γεγονός που οδηγεί σε καθυστερήσεις στη λήψη αποφάσεων από τη διοίκηση για την πραγματοποίηση μιας επένδυσης. Σημαντικά προβλήματα είναι:

- πολλές υπηρεσίες γνωμοδοτούν για μια επένδυση περισσότερες από μία φορές, σε διάφορες φάσεις της πορείας ανάπτυξης της έως την έναρξη υλοποίησής της,
- δεν υπάρχει πάντα κοινή στάση και ερμηνεία της νομοθεσίας από τις διάφορες περιφερειακές υπηρεσίες. Διαδικασίες ενημέρωσης και εκπαίδευσης των δημοσίων λειτουργών από τις κεντρικές υπηρεσίες θα βοηθούσαν προς την κατεύθυνση αυτή,

B.2. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα διαδικασίας που μπορεί βελτιωθεί ως προς την αποτελεσματικότητά της είναι η γνωμοδότηση των δασικών υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, καθυστερεί πάρα πολύ η διαβίβαση της γνωμοδότησης του Δασαρχείου στην περιβαλλοντική αρχή επειδή αυτή δεν διαβιβάζεται κατευθείαν αλλά διαμέσου διαδοχικά των Δ/νσεων Δασών του Νομού και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης (ΑΠΔ), παρόλο που αντικειμενικά καλύτερη γνώση των τοπικών συνθηκών έχουν τα Δασαρχεία και όχι οι προϊστάμενες Δ/νσεις.

Επ' αυτού προτείνεται:

- η γνωμοδότηση του Δασαρχείου, εάν είναι θετική (προφανώς υπό όρους) για το αιολικό πάρκο, να διαβιβάζεται κατευθείαν στην περιβαλλοντική αρχή με απλή κοινοποίηση στις Δ/νσεις Νομού και ΑΠΔ. Οι προϊστάμενες Δ/νσεις θα έχουν δικαίωμα εντός 15 ημερών να εκφράσουν την αντίρρησή τους εάν επιθυμούν, άλλως θα νοείται ότι συμφωνούν με τη γνωμοδότηση του Δασαρχείου,
- εάν η γνωμοδότηση δεν είναι θετική, τότε αυτή θα διαβιβάζει στην προϊσταμένη Δ/ση Δασών όπως σήμερα.

Γ] Νομοθεσία περιβαλλοντικής προστασίας – Σχέδια διαχείρισης

Η Ελλάδα διαθέτει ένα συνεκτικό και αυστηρό πλαίσιο προστασίας του περιβάλλοντος συμβατό με την Ευρωπαϊκή νομοθεσία. Ειδικά ο ν. 3937/2011 εισήγαγε σημαντικές διατάξεις για την διατήρηση της βιοποικιλότητας και τις προστατευόμενες περιοχές. Μάλιστα μερικές διατάξεις του θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν ιδιαίτερας αυστηρές: ενδεικτικά μπορεί να ανασταλεί η υλοποίηση αιολικού πάρκου που έχει λάβει ΑΕΠΟ εάν εκ των υστέρων ο χώρος εγκατάστασής του ενταχθεί σε περιοχή απολύτου προστασίας της φύσης.

Θεωρούμε ότι αυτό το μήνυμα πρέπει να καταστεί σαφές στις Ευρωπαϊκές αρχές.

Εκφράζουμε την ανησυχία μας ότι ορισμένες φορές, στο πλαίσιο ενός δήθεν φιλοπεριβαλλοντικού μαξιμαλισμού μεταφέρονται από τρίτους –όχι από την Κυβέρνηση- απόψεις που απαξιώνουν το ισχύον θεσμικό πλαίσιο και όλη την εργασία που έχει γίνει από τη διοίκηση και τα στελέχη της.

Η παρατήρησή μας αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική υπό το φως του επικείμενου σεμιναρίου για τις καλές πρακτικές και την συμβατότητα της Ελληνικής νομοθεσίας με την Ευρωπαϊκή, στην προετοιμασία του οποίου εκφράζουμε την επιθυμία να συμμετάσχουμε.

Τέλος, ζητούμε όπως λαμβάνουμε τακτική πληροφόρηση για τις προδιαγραφές και την πορεία ανάθεσης και εκπόνησης των διαφόρων κανονιστικών κειμένων (μελετών, σχεδίων διαχείρισης κλπ) και να συνεργαζόμαστε επ' αυτών δεδομένου ότι είναι σημαντικά για την ανάπτυξη.

Δ] Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο Α.Π.Ε.

Η αιολική ενέργεια και γενικότερα οι Α.Π.Ε. είναι μια από τις παραγωγικές δραστηριότητες στη χώρα που διέπονται από ένα εξαιρετικά αυστηρό χωροταξικό πλαίσιο το οποίο έχει κριθεί και έχει γίνει αποδεκτό από την Ολομέλεια του ΣτΕ και έχει αποτελέσει τη βάση για πάρα πολλές αποφάσεις που έχουν εκδοθεί από το Δικαστήριο αυτό.

Ειδικά για τα αιολικά πάρκα, το Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο Α.Π.Ε. (ΕΧΠ-ΑΠΕ) περιέχει αυστηρά και συγκεκριμένα κριτήρια περιλαμβανομένων ζωνών αποκλεισμού, ελάχιστες αποστάσεις από σημεία ενδιαφέροντος, ποσοτικά κριτήρια για την ελαχιστοποίηση της επίπτωσης στο τοπίο κλπ.

Παρά τον περιοριστικό (έως και συντηρητικό) του χαρακτήρα, αναγνωρίζεται ότι το ΕΧΠ-ΑΠΕ πέτυχε να εισάγει σε σημαντικό βαθμό ενιαίους κανόνες για όλη την Επικράτεια. Αυτό, σε συνδυασμό με την αποδοχή του από το ΣτΕ, διαμόρφωσε ένα ελάχιστο επίπεδο επενδυτικής ασφάλειας.

Το τελευταίο διάστημα γινόμαστε δέκτες φημών ότι η Κυβέρνηση εξετάζει την αναθεώρηση του ΕΧΠ-ΑΠΕ σε πιο συντηρητική κατεύθυνση ως ακολούθως:

- με την εισαγωγή ακόμα πιο περιοριστικών κριτηρίων που θα αποκλείουν την ανανέωση των αδειών εν λειτουργία έργων, την υλοποίηση ώριμων αδειοδοτημένων έργων και την ολοκλήρωση της αδειοδότησης πολλών νόμιμων έργων που είναι στη φάση ανάπτυξης,
- με την προώθηση της δυνατότητας (είτε δια του νόμου είτε στην πράξη) των κατώτερων σχεδίων (περιφερειακών, τοπικών, διαχείρισης κλπ.) να μην συμμορφώνονται με τις διατάξεις του ΕΧΠ-ΑΠΕ και να εισάγουν ακόμα περισσότερους περιορισμούς και αποκλεισμούς. Κάτι τέτοιο θα έχει ως συνέπεια την ραγδαία μείωση της διαφάνειας, της ισοτιμίας και της προβλεψιμότητας και άρα την αύξηση της αβεβαιότητας και τη μείωση της επενδυτικής ασφάλειας.

Θεωρούμε ότι οποιαδήποτε αλλαγή στο ΕΧΠ-ΑΠΕ δεν μπορεί να έχει τα παραπάνω χαρακτηριστικά και κυρίως δεν μπορεί να γίνει αιφνιδιαστικά και χωρίς να έχει προηγηθεί εξαντλητικός και μακρύς διάλογος με τον κλάδο.

Ε] Εγκατάσταση αιολικών πάρκων σε περιοχές του δικτύου Natura 2000

Ένα ειδικό και κρίσιμο θέμα που σχετίζεται με το χωροταξικό σχεδιασμό και έχει, κατά το παρελθόν, απασχολήσει έντονα τον κλάδο της αιολικής ενέργειας -και πιστεύαμε ότι έχει αντιμετωπισθεί οριστικά- είναι ο πιθανολογούμενος ορισμός ζωνών όπου απαγορεύεται a priori η

εγκατάσταση αιολικών πάρκων χωρίς να έχει προηγηθεί ειδική εκτίμηση των επιπτώσεων της κάθε συγκεκριμένης προτεινόμενης επένδυσης.

Ειδικότερα - και λόγω της σημαντικότητας του θέματος - αναγκαζόμαστε να σχολιάσουμε πληροφορίες ότι σε προωθούμενες από το Υπουργείο Σας τροποποιήσεις Περιφερειακών Χωροταξικών Πλαισίων, και μάλιστα αυτού της Κρήτης, εξετάζεται ο ορισμός συλλήβδην των περιοχών Natura 2000 ως περιοχών αποκλεισμού για τα αιολικά πάρκα.

Κάτι τέτοιο, αντιβαίνει την ισχύουσα εθνική νομοθεσία όπως επί της ουσίας ισχύει ανελλιπώς από το 2001 και ένθεν. Ενδεικτικά αντιβαίνει:

- στο Ν.1650/1986 όπως τροποποιήθηκε με το Ν.3937/2011, στο αρ. 5, παρ. 8 του οποίου ορίζεται ρητά ότι επιτρέπεται η εγκατάσταση ΑΠΕ σε περιοχές Natura 2000,
- στο Ν. 3851/2010 όπου, μεταξύ άλλων κρίσιμων διατάξεων, ρητά αναφέρεται ότι τα Περιφερειακά Πλαίσια οφείλουν να εναρμονίζονται προς το Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο,
- στο Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο για τις ΑΠΕ που θέτει ως ζώνη αποκλεισμού για τις αιολικές εγκαταστάσεις αποκλειστικά τους οικότοπους προτεραιότητας των περιοχών του δικτύου Natura 2000 και όχι εν γένει τις περιοχές αυτές (βλ. άρθρο 6, παρ.1ε).

Σημειώνεται ότι ακόμη και ο Ν.2941/2001 είχε πρόνοια για την εγκατάσταση αιολικών πάρκων εντός περιοχών Natura 2000 (βλ. άρθρο 2, παρ. 10γ).

Πέραν του ότι είναι παράνομη, η εξεταζόμενη επιλογή δεν είναι λογική, για τους κάτωθι τουλάχιστον λόγους:

1. Στην χερσαία έκταση της χώρας με υψόμετρο πάνω από 500 μ (δηλαδή από τις περιοχές όπου εγκαθίστανται η πλειοψηφία των αιολικών πάρκων) το ποσοστό κάλυψης από περιοχές Natura είναι 37,1%. Το ποσοστό αυτό είναι τεράστιο. Ο ορισμός αυτών των περιοχών ως ζωνών αποκλεισμού θα είναι καταστροφικός για ώριμες επενδύσεις αιολικών πάρκων που δεν θα μπορέσουν να υλοποιηθούν αλλά και για εν λειτουργία αιολικά πάρκα που δεν θα μπορούν να ανανεώσουν τις περιβαλλοντικές τους άδειες.

Σημειώνεται ότι η συνολική κάλυψη της χερσαίας χώρας από περιοχές Natura είναι 27,1% σε σχέση με το μέσο όρο της Ε.Ε.-28 που είναι 18,1% (η Ελλάδα καταλαμβάνει την 7 θέση στη σχετική σειρά κατάταξης).

2. Ένα αιολικό πάρκο είναι μια φιλική προς το περιβάλλον μορφή παραγωγής ενέργειας που, σε κάθε περίπτωση, συμβάλει στην αντιμετώπιση του μεγαλύτερου περιβαλλοντικού προβλήματος του πλανήτη, της κλιματικής αλλαγής. Επομένως, μια επένδυση αιολικού πάρκου πρέπει κατ' αρχήν να εγκρίνεται σύμφωνα με όρους που θα τίθενται στην ΑΕΠΟ. Μόνο εάν αποδεικνύεται, κατόπιν συγκεκριμένης τεκμηρίωσης, ότι η υλοποίησή της θα επιφέρει ανεπίστρεπτη σημαντική αρνητική επίπτωση σε ένα προστατευτέο αντικείμενο υψηλής αξίας, θα πρέπει η επένδυση να απορρίπτεται.
3. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εκδώσει, ήδη από το 2010, «Κατευθυντήριες Οδηγίες για την ανάπτυξη της αιολικής ενέργειας σε συμφωνία με την νομοθεσία της ΕΕ για τη φύση»¹. Η

¹ EU Guidance on wind energy development in accordance with the EU nature legislation, EC, October 2010

έκδοση των οδηγιών της ΕΕ αυτών αποτέλεσε μια σαφή απάντηση ενάντια στην συντηρητική άποψη, που και τότε ήταν σε έξαρση, ότι οι περιοχές Natura πρέπει να είναι ζώνες αποκλεισμού για τα αιολικά πάρκα.

4. Σήμερα λειτουργούν σε περιοχές Natura στην Ελλάδα αιολικά πάρκα συνολικής ισχύος 467MW (20% περίπου της συνολικής εγκατεστημένης αιολικής ισχύος) με άριστα αποτελέσματα. Είναι προφανές ότι οποιαδήποτε σκέψη να αποκλειστεί η αιολική ενέργεια συλλήβδην από τέτοιες περιοχές, πρέπει να βασίζεται στην αναλυτική τεκμηρίωση των μη αναστρέψιμων αρνητικών επιπτώσεων της συντριπτικής πλειοψηφίας (αν όχι όλων) των εν λειτουργία αυτών επενδύσεων στις περιοχές εγκατάστασής τους, με βάση τη μέχρι σήμερα εμπειρία. Στην πραγματικότητα τέτοιες επιπτώσεις δεν υπάρχουν.
5. Η εθνική νομοθεσία προβλέπει συγκεκριμένες μελέτες και διαδικασίες κατά τις οποίες μια περιοχή μπορεί να οριστεί ως περιοχή Απολύτου Προστασίας της Φύσης ή Προστασίας της Φύσης εάν πράγματι πληροί τα σχετικά κριτήρια. Οι περιοχές αυτές είναι ζώνες αποκλεισμού για αιολικά πάρκα, όπως και για όλες σχεδόν τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες. Εάν επομένως η Πολιτεία κρίνει ότι μια περιοχή πρέπει να προστατευθεί, τότε έχει τα μέσα να το πράξει. Δεν είναι όμως λογικό να επιδιώκεται η a priori «προστασία» μιας περιοχής αποκλειστικά από αιολικά πάρκα και την ίδια στιγμή να επιτρέπονται οι άλλες ανθρωπογενείς δραστηριότητες, περιλαμβανομένης της δόμησης.

ΣΤ] Ενημέρωση και επικοινωνία

Η σχέση της αιολικής ενέργειας με τις τοπικές κοινωνίες είναι σημαντική για την προστασία του περιβάλλοντος, την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την ανάπτυξη. Επομένως, το Υπουργείο Περιβάλλοντος έχει ισχυρό ενδιαφέρον για την ομαλή εξέλιξη της σχέσης αυτής. Δυστυχώς, η έλλειψη αντικειμενικής ενημέρωσης και η, σε αρκετές περιπτώσεις, απουσία συνθηκών ψύχραιμου και δημοκρατικού διαλόγου δηλητηριάζει τη σχέση αυτή.

Προτείνουμε λοιπόν το Υπουργείο να αναλάβει μια εκτενή ενημερωτική καμπάνια σε όλη την Ελλάδα και με αξιοποίηση, μεταξύ άλλων, των τοπικών μέσων ενημέρωσης με σκοπό να τοποθετήσει τα σχετικά θέματα στην ορθή επιστημονική τους βάση.

Σημειώνουμε επίσης την ιδιαίτερη σημασία και το σημαντικό πολιτικό αποτέλεσμα που παράγουν οι δημόσιες τοποθετήσεις υμών για την ανάγκη προώθησης της αιολικής ενέργειας. Τέτοιες δηλώσεις από Εσάς, τον αρμόδιο Υπουργό, μπορεί να απαντήσουν στην πράξη στην αρνητική προπαγάνδα που αντιμετωπίζει ο κλάδος μας και τις αρνητικές συνδηλώσεις που εμπεριέχουν όροι όπως «ΒΑΠΕ».

Με βάση τις ανωτέρω σκέψεις προσδοκούμε σε μια ευδόκιμο και αποτελεσματική συνεργασία.

Με εκτίμηση,

Παναγιώτης Λαδακάκος
Πρόεδρος ΔΣ ΕΛΕΤΑΕΝ